

ERIKOISTUVAN ELÄMÄÄ

Älä tee niin kuin minä sanon, vaan tee juuri niin kuin minä sanon!

Matkiminen eli jäljittely on ihmisapi-
noilla ja ihmisillä esiintyvä käyttäy-
tymisen muoto, jossa yksilö omaksuu
ja toistaa toisen lajitoverin toiminta-
tapoja ja vuorovaikutusta. Se on biologinen oppimis-
mekanismi, jonka avulla erityisesti lapset bahmotta-
vat ympäristöään ja kehittävät sosiaalisia taitojaan.
Matkiminen toimii myös tärkeänä selviytymiskeino-
na, sillä sen kautta lajin kannalta hyödyllinen käyt-
täytyminen siirtyy sukupolvelta toiselle.

Aloittaessani urani anestesiolla sain usein päivän seniorilta ohjeen tehdä asian X tai Y hänen neuvomallaan – ”ainoalla oikealla” – tavalla. Tartuinkin tähän oljenkorteen selviytymis-
vaistojeni ohjaamana ja yritin apinoida näkemääni mahdollisimman tarkasti, peilaten seniorin jokaista liikettä. Seuraavana päivänä, ylpeänä uudesta osaamisestani, saatoin esitellä taitojani toisen seniorin valvovan katseen alla – vain kuullakseni: ”Henrik, mitä ihmettä sinä oikein teet?”

Huomattuaan ilmeisen turhautu-
miseni erikoislääkäri, jota olen kutsunut myös anestesian työäidikseni, selvensi asiaa. Hän totesi, että jokainen anestesia-
lääkäri tekee asiat omalla tavallaan ja opettaa ne vielä omalla taval-
laan – ja että jossain vaiheessa löytäisin kyllä sen, mikä toimii minulle parhaiten. Tämän jälkeen saatoin (ainakin osittain vitsillä) todeta seniorilta ohjeita kysyessäni: ”Minähän olen apina – teen mitä käsketään.”

Anestesia-
lääkärin työ on siinä mielessä eri-
koinen, että ensimmäisten erikoistumisviikkojen jälkeen, kun napanuora on katkaistu, pääsee työ-
skentelemään vaativassa työnkuvassa varsin itse-
näisesti. Huomaat tekeväsi monimutkaisia asioita näennäisesti yksin, ilman toisen anestesia-
lääkärin välitöntä seuraa tai valvontaa – ainakin siihen asti, kun kaikki sujuu suhteellisen hyvin. Yrität

muistella: Mitä se joku joskus tästä opettikaan? Miten hän tämän teki? Mitä lääkettä hän antoi tähän tilanteeseen? Mitä salaisia kikkoja hänellä olikaan takataskussaan?

Usein anestesiahoitajat ja muu leikkaussalin henkilökunta – ja toki potilaat – ovat ainoat to-
distajat tähtihetkillesi. Ja noh, usein myös niille ei-niin-tähtihetkille. Huomaamattasi kehität oman tapasi tehdä asioita. Eräs anestesiahoitaja totesikin minulle kerran tehtyäni jotain ilmeisen kyseenalaista: ”Ai sinä teet tuon noin? Tyylejä on toki monia... Aika moni muu tekee sen kyllä eri tavalla.”

Ja sitten, kun seniori saapuu seuraamaan työskentelyäsi esimerkiksi EPAn ar-
vioinnin merkeissä, huomaat jän-
nittäväsi. Mitä hän mahtaa ajatella – ja mitä hän toivoo minun teke-
vän? Haluaako hän, että pistän in-plane vai out-of-plane? Oliko siitä stimulaattorista nyt hyötyä vai ei? Onko Ultiva hänen mielestään maailman paras vai maailman p*skin lääke? Pitäisikö spinaali pistää reikäliinalla, liimareunaliinalla vai kokonaan ilman liinaa? Uskooko hän Sellickin otteeseen, nilkkablokkiin – vai joulupukkiin ja pääsiäispupuun?

Toistot, onnistumiset ja epäonnistumiset kasvattavat sekä luonnetta että anestesia-
lääkäreitä. Ymmärrys karttuu ajan funktiona, eikä kaikki enää perustu pelkkään imitaatioon. Nousu Dunning-Kruger-käyrän epätoivon laaksosta hitaasti kohti valaistumisen rinnettä on väijäämätöntä. Ja pian huomaatkin kertovasi nuoremmille erikoistuville omaa ”ainoa ja oikeaa” tapaasi tehdä asioita.

Jokainen meistä aloittaa apinana. Matkiminen on oppimisen ensimmäinen vaihe – viisaus alkaa siitä, kun lakkaa pelkästään jäljittelemästä ja alkaa ymmärtää. ■

– Minähän olen apina – teen mitä käsketään.